

DANSK SELSKAB FOR TIBETANSK KULTUR

TIBET

NUMMER 49

ÅRGANG 18

MAJ 2002

Tibetansk astrologi · En hule i sneen · Vejen til frihed

Tibetansk astrologi	3
En hule i sneen	8
Vejen til frihed	14
Nyt om Tibet-Hjælp	18
Kontingent 2003	21
Nytænkning af tibetansk identitet	26

Tilmeld dig vor mailing-liste

Dansk Selskab for Tibetansk Kultur kan også træffes på www.tibethelp.dk og via e-mail; info@tibethelp.dk.

Hvis du vil modtage hurtige nyheder og information fra Selskabet For Tibetansk Kultur, så tilmeld dig ved at sende en mail til: info@tibethelp.dk mrk. »mailing-liste«.

SEKRETARIATET

Ryesgade 90 A, 2100 København Ø, Telefon 35 26 79 26, dstk@tibethelp.dk
Åbent: onsdag fra 17.15-19.15, torsdag fra 10.00-12.00, www.tibethelp.dk

TIBETHJÆLP

Ryesgade 90 A, 2100 København Ø, Telefon 35 26 79 26, Giro 9 67 08 90, dstk@tibethelp.dk,
www.tibethelp.dk Åbent: onsdag fra 17.15-19.15, torsdag fra 10.00-12.00.

TEKSTBIDRAG TIL BLADET

Modtages gerne. Send venligst bidraget på diskette eller e-mail i »Word« format. Vedlæg et print af indholdet ved fremsendelse af diskette.

KONTINGENT

Kr. 150 for enkelt medlemskab. Kr. 200 for to medlemskaber fra samme husstand. Kontingentet betaler bl.a. for tryk og forsendelse af »Tibet«. Giro 3 42 87 88.

SKATTEFRADRAG/TIBETHJÆLP

Ifølge ligningslovens paragraf 8A kan du som sponsor fratrække dine sponsorbidrag og andre gaver, der overstiger kr. 500 pr. år. Dog kan du maksimalt fratrække kr. 5.000 pr. år.

ANNONCERING I »TIBET«

Annoncører kan levere færdigt materiale. Kontakt redaktionen for mere information om pris og opsætning. Bestyrelsen forbeholder sig ret til at afvise annoncer, og der lægges vægt på, at annoncer indhold har relation til bladets indhold og ikke er i konflikt med Selskabets for Tibetansk Kulturvirke.

BESTYRELSE

Jeannie Andersen, Pernille Fogh, Michael Nybrandt, Berit Andersen, Anne-Sophie Bernstorff, Laura Airaksinen og Ngawang Losang.

REDAKTION

Anne-Sophie Bernstorff.

Layout: / Morten Baadsgaard.

ISSN: 1397-9248

Tibetansk astrologi

Af Taina Kumpulainen

*I februar i år har vi endnu
en gang fejret det tibetanske nytår,
Losar, og denne gang kom vi ind i Vand-
hestens år. For tibetanerne er Losar en meget
stor folkefest, da det er »alles fødselsdagsfest«,
hvor hver tibetaner bliver et år ældre. Den tibetanske
kalender bygger på månefasen, som danner måneder, og
på en cyklus af 12 dyreår, hvor et element hersker to år
i række. Umiddelbart får denne kalender os til at tænke,
at tibetansk astrologi har meget til fælles med astrolo-
gien i andre asiatiske lande som f.eks. Kina eller Thai-
land, som også bruger en kalender med de samme
elementdyreår. Men fællesskabet her er kun over-
fladisk, den tibetansk astrologi er et unikt system,
som består af to slags beregninger – den ele-
mentale astrologi og den planetare
Kalachakra astrologi.*

Gennem tiderne har tibetansk astrologi udviklet sig under udveksling og indflydelse fra sine nabolande Kina og Indien, samt Persien og Grækenland.

Påvirkningen har igennem tiderne blandet sig med læresætningerne fra Bön-religion og fra den buddhistiske filosofi. Selv om tibetansk astrologi stadig i dag har nogle aspekter til fælles med de indiske og kinesiske systemer, er måden, hvorpå den bruges, helt sin egen.

En mere end 2000 år gammel tradition

I oldtiden var den shamanistiske Bön-religion den vigtigste kult i Tibet. Allede før 200 f. Kr. praktiserede man læren om de fem elementer, nemlig træ,

ild, jord, jern og vand, og astrologer/præster havde kendskab til solens og månens bevægelse. Der findes kun sparsom viden om tibetansk astrologis oprindelige form, da traditionen var oral. Dog ved man, at tolknings- og forudsigelsessystemet dengang var shamanistisk, med sort og hvid magi, eksorcisme og ofringer.

Under Tibets første Konge, Nyatri Tsenpo (som besteg tronen 127 f. Kr.) samlede man 12 hoveddoktriner i Bön som detaljerede videnskategorier, og astrologi og medicin var blandt disse

kategorier. Dette igangsatte en udvikling i tibetansk astrologi, som så senere i 300-tallet begyndte at blive påvirket af de første buddhistiske belæringer, som kom til landet fra Indien.

De ældste skriftlige kilder om tibetansk astrologi stammer fra 600-tallet, hvor den 33. tibetanske konge, Songtsen Gampo blev gift med en kinesisk prinsesse, Kong Ju, som var astrolog, og medbragte viden om klassisk kinesisk elementastrologi. I samme periode kom skriftsproget til Tibet, da kongen sendte sine ministre til Indien med det formål at skabe et tibetansk skriftsprog, så man kunne oversætte de buddhistiske læresætninger til tibetansk. Det betød, at også den tibetan-

ske astrologi blev nedskrevet fra den periode og hermed fik en stor fremgang. 700-tallet blev yderligere tibetansk astrologis »gyldne periode«, hvor den indiske guru Padmasambhava underviste i buddhistisk filosofi og kombinerede buddhisme med elementalastrologi. Denne pagt mellem astrologi og buddhisme har holdt lige siden.

Kalachakra tantra (*Tidens hjul tantra*), som i 1027 blev oversat fra sanskrit til tibetansk, revolutionerede den tibetanske astrologi, da den bragte den planetare astrologi til Tibet. Den planetare astrologi bygger på himmellegemernes bevægelser gennem de forskellige

stjernekonstellationer. Kalahackra indeholder bl.a. den tibetanske kosmologi og yderligere viden om planeternes bevægelser, og danner desuden grundlaget for den moderne tibetanske kalender.

Den planetare astrologi bruger en dyrekreds, som er tidmæssigt tæt på den indiske og har 12 stjernetegn ligesom både den indiske og den vestlige astrologi. Der er dog små forskelligheder på navnene. F.eks. er *Sneløve* betegnelsen for *Løven*, og *Balance* hedder *Vægten*. Selve det planetare horoskop beregnes med det opstigende tegn (ascendant), og planeterne placeres efter beregning i 12 forskellige »huse«, som repræsenterer forskellige livsområder.

I løbet af årene har forskellige tibetanske lærde udviklet den planetare astrologi. Den tibetanske astronomi og astrologi nåede et højdepunkt i 1600-tallet, hvor Desi Sangye Gyatso, som var regent for den femte Dalai Lama, samlede astrologiske skrifter. Selv i dag, næsten 400 år efter, bruges disse skrifter af tibetanske astrologer.

Den 13. Dalai Lama grundlagde i 1916 Men-Tsee-Khang, det tibetanske institut for medicin og astrologi, i Lhasa. Den nuværende 14. Dalai Lama grundlagde instituttet igen i 1961 i Dharamsala, Nordindien, og i

dag er stedet centralt for eksilsamfundets lægegerning og uddannelse af læger og astrologer.

En astrologi – to systemer

I tibetansk kultur har astrologi og lægevidenskab altid været tæt forbundne, og endnu i dag underviser man i Men-Tsee-Khang medicin- og astrologistuderende sammen i de første studieår. Dette skyldes, at i det tibetanske verdensbillede kan sygdomme også have andet end fysiske årsager. F.eks. kan forstyrrelser i livsenergien defineres nærmere ved hjælp af astrologien.

Det, som gør tibetansk astrologi unik, er, at den har hele to astrologiske systemer til rådighed. I beregningen af et horoskop kan astrologen efter behov

De vestlige stjernetegn og de tibetanske stjernetegn. Bemærk, at de tibetanske stjernetegn skifter ca. 23 dage senere end i den vestlige astrologi.

Vestlige stjernetegn	Tibetanske stjernetegn
Vædderen	Lammet
Tyren	To tyre ved ploven
Tvillingerne	Ægtemanden og bustruen
Krebsen	Frøen
Løven	Sneløven
Jomfruen	Jomfruen
Vægten	Balance
Skorpionen	Skorpionen
Skytten	Buen
Stenbukken	Krokodillen
Vandmanden	Vandbæreren
Fiskene	Fiskene

Træ – grøn rektangel

Ild – rød trekant

Jord – gul kvadrat

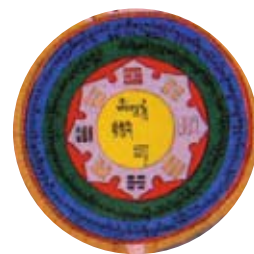
Jern – hvid halvcirkel

Vand – blå cirkel

Til hvert element er der knyttet en farve og en form

kombinere både element- og den planetare Kalachakra-astrologi. For et fuldt fødselshoroskop bruger man begge systemer, og her er det vigtigt at vide personens fødselstid så eksakt som muligt for at opnå større præcision i forudsigelsen.

Astrologisk konsultation bruges ved barnets fødsel, eller når man vil indgå et ægteskab. Andre store begivenheder, som f.eks. flytning, begyndelsen af

lange rejser eller nye projekter, kan belyses ved et horoskop. Og når man dør, laves der et horoskop for, hvordan det er bedst at arrangere begravelse og bønner. På det mere generelle plan kan bønder og nomader få glæde af astrologiske vejrudsigter.

Tibetansk astrologi er stadig en levende del af tibetansk kultur, og danner baggrunden for den tibetanske kalender med optegnelser om planeternes bevægelser og beregninger for solformørkelser. Tidsberegninger i den tibetanske kalender bygger på Kalachakra tantra, og dette afgør også, om der skal der være 12 eller 13 måneder i det lunare kalenderår (der kan være en måned som fordobles), og hvornår der skal være en dobbelt dag og hvornår en dag helt skal udelades. De syv tibetanske ugedage er navngivet efter planeter, men har også hver et element tilknyttet. I den tibetanske kalender danner månefaserne månederne, og hver måned er navngivet efter elementdyrene, således at årets første måned altid er en Drage-måned, og den anden er en Slange-måned, osv. Til månederne tilknyttes et skiftende element. Også årene opkaldes efter et elementdyr og hermed dannes en cyklus af 12 dyreår, hvor et element hersker to år i række. I skrivende stund (2002) er vi i

det tibetanske Vandhest-år, som man også er pt. i andre asiatiske lande, som f.eks. Kina eller Thailand. Men da det kun er tibetanerne, som beregner deres kalender efter Kalachakra-systemet, forklarer dette, hvorfor det tibetanske nytår tidsmæssigt adskiller sig fra det kinesiske nytår, uanset at begge systemer bruger den samme cyklus af elementer og dyreår.

Der er også flere andre forskelligheder mellem kinesisk astrologi og den elementale del af tibetansk astrologi. I det kinesiske system er Hestens år f.eks. meget heldigt for alle dem, som er født i Hestens år, men i tibetansk astrologi mener man, at »ens eget« år betyder udfordringer. Problemerne kan dog heldigvis afværges ved hjælp af passende bønner og bedeflag.

Bedeflag og astrologi

Ved nytårsskiftet udgives de tibetanske kalendere. I en almanak kan man, udover årets gang og helligdage, finde tabeller, hvor man kan se en kort vejledning om, hvordan året vil gå til ens eget elementdyreår, som man har fra sit fødselsår. Der vil ikke være nogle lange for-

Her er en tabel over de gode og dårlige ugedage efter ens eget dyretegn. Systemet kan bruges til at finde frem til gunstigste tidspunkter for vigtige handlinger. Hvis man f.eks. er født i et Tiger-år, er det en god idé at underskrive en købsaftale for et hus på en torsdag i stedet for en fredag, som efter den tibetanske tradition anses at være uheldig for en Tiger-person.

Dyretegn	God dag	Dårlig dag
Mus	Onsdag	Lørdag
Okse	Lørdag	Torsdag
Tiger	Torsdag	Fredag
Kanin	Torsdag	Fredag
Drage	Søndag	Torsdag
Slange	Tirsdag	Onsdag
Hest	Tirsdag	Onsdag
Får	Fredag	Torsdag
Abe	Fredag	Tirsdag
Fugl	Fredag	Tirsdag
Hund	Mandag	Torsdag
Gris	Tirsdag	Lørdag

kla-
ringer
– hvis
man vil det,
skal man have
en individuel kon-
sultation hos astrolo-
gen – men der vil være en
kort bedømmelse om årets god-
hed eller dårlighed bl.a. med hensyn
til ens helbred, eller om man har heldet
med sig. Et år kan således blive spået at
være succesrigt for en Jernhund, men
virkelig problematisk for en Ildhund.

I en kalender findes nogle gange
find en tabel, hvor man kan se efter de
gode og dårlige ugedage efter sit dyre-
tegn, uanset, hvilket element der her-
skede i ens fødselsår eller i det nuvæ-
rende år. (Se tabel over gode og dårlige
ugedage.)

Men en tibetaner mister ikke modet,
hvis forudsigelsen lyder problematisk.
Heldet kan nemlig vendes til ens egen
fordel ved hjælp af religiøs praksis, og
her kan astrologen hjælpe med amulet-
ter og vejledning til passende ritualer. En
meget almindelig forholdsregel er place-
ring af bedeflag på de rigtige steder.

Når man
ser de kulørte tibe-
tanske bedeflag vaje i
vinden, ved man at de indeholder
bønner, men også farverne og antallet
af flag er alt andet end tilfældigt valgt.
Hver for sig symboliser de elementerne
i den tibetanske elementastrologi,
nemlig træ, ild, jord, jern og vand. Til
hvert element er der knyttet en farve:
træ symboliseres af den grønne farve,
ild af rød, jord af gul, jern af hvid og
vand af blå.

Disse fem farver har pyntet de tibe-
tanske sletter og bjerge i mere end to år-
tusinder, lige siden Bön-præsterne prak-

Sipa-Ho tangka

Sipa-ho er en astrologisk
tangka (et religiøst maleri) med
beskyttende virkning, og den er
meget almindelig i tibetanske
hjem. Ofte placeres den over
hoveddøren for at beskytte hu-
sets beboere mod onde ånder og
uheld. Den kan også blive ud-

stillet ved specielle lejligheder, som et bryllup, flytning til
et nyt hus eller et dødsfald. Igennem astrologiens symbol-
ske sprog repræsenterer Sipá-Ho tegn og symboler for uni-
verset og dets levende væsener.

I den øverste del af tangkaen er symbolet for Kalachakra
(som bl.a. indeholder den tibetanske kosmologi og grundla-
get for den planetare astrologi), Avalokitesvara (bodhisattva
af medfølelse), Manjushri (bodhisattva af visdom), og Vajra-
pani (bodhisattva af energi og kraft). I det øverste højre
hjørne er talismanen for Padmasambhava, som var en indisk
tantrisk mester, som underviste buddhistisk filosofi i Tibet i
700-tallet og kombinerede buddhisme med elemental-
astrologi.

I midten af billedet er selve Sipá-Ho, en gylden
skildpadde, som endnu engang manifesterer Man-
jushri. På skildpaddens mave finder man de 12 ele-
mentale dyretegn og andre symboler for elemen-
tal astrologi. Under skildpadden er symboler
bl.a. for planeter.

Der findes forskellige måder at
male Sipá-Ho. Denne er ud-
givet af Men-Tsee-Khang.

tiserede deres
shamanistiske ritualer, og de vil sand-
synligvis fortsætte med at gøre det langt
ud i fremtiden, selv om de i dag også
symboliserer de buddhistiske værdier.

*(Artiklens forfatter, har produceret et
website om tibetansk astrologi,
www.tibetan-astrology.com, hvor man
kan læse mere om emnet.)*

Tenzin Palmos hule set indefra med meditationskassen, de buddhistiske tekster indhyllet i stof og tekanden.

Tenzin Palmo har mediteret i 12 år i en lille hule i Himalayabjergene.

*Bogen om Tenzin Palmo
En hule i sneen udkommer
snart på dansk.*

*Vi har af forlaget Klim fået
lov til at bringe nogle ud-
drag af bogen og fotos.*

En hule i sneen

Indledning ved Anne-Sophie Bernstorff:

I november 2001 var Tove Ahlmark og jeg i det nordlige Indien for at indsamle materiale til et hæfte om »Kvinder og Tibetansk Buddhisme«. I Tashi Jong, et par timers kørsel fra Dharamsala mødte vi Tenzin Palmo en engelsk tibetansk buddhistisk nonne. Vi havde læst *En hule i sneen*, og var blevet meget fascineret af hendes historie. Hun var en af de første kvinder fra vesten, som blev tibetansk buddhistisk nonne. I 1976 besluttede hun sig for at gå i retræte i en afsides liggende hule i Himalayabjergene i over 4.000 meters højde. Her mediterede hun i over 12 år. Hun blev udsat for intens kulde, vilde dyr, laviner og hun var næsten ved at dø af sult. Hun

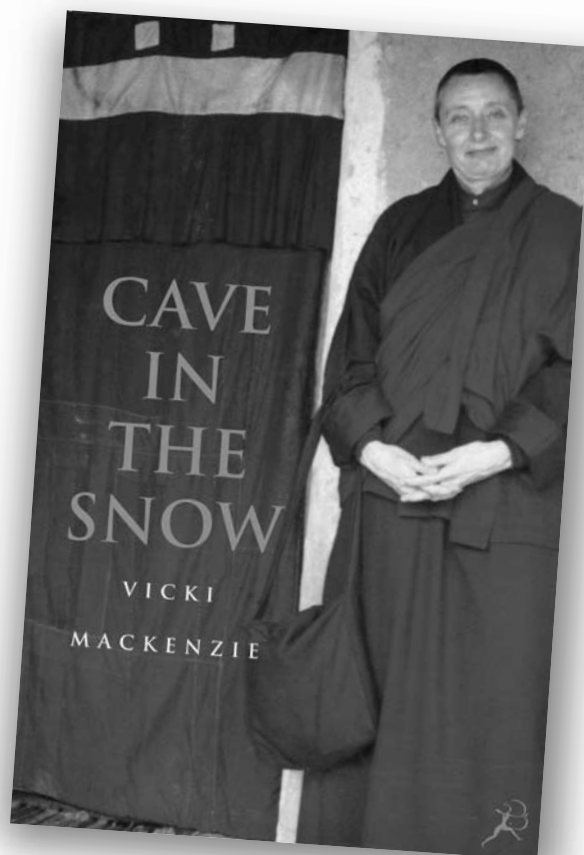
boede i en lille bitte hule og sov i en traditionel meditationskasse, som ikke var stor nok til at ligge ned i. Hendes erklærede mål er engang at blive oplyst som kvinde.

Nu bor hun i Tashi Jong, en lille tibetansk bosættelse, som ligger vidunderligt langt væk fra de gængse turist-ruter. Himalayabjergene tårner sig op i baggrunden, mens bønderne høster deres afgrøder på de små marker. Det er et meget fredfyldt sted, som man ikke kan undgå at blive påvirket af. Men Tenzin Palmo er meget langt fra sin hule. For Tenzin Palmo har det i mange år handlet om benhårdt arbejde for at samle penge ind til Dhongyu Gatsal Ling nonnekloster,

som hun sådan brænder for.

Khamtrul Rinpoche, hendes lærer, har bedt hende om, at bygge et nonnekloster og videreføre en yogini tradition, som helt er ved at uddø. Med megen flid og stor målrettethed er det lykkedes hende at skaffe nok penge til den første fase af projektet. Grunden er blevet købt og det første spadestik er blevet taget. Der vil først blive bygget et hus, hvor ca. 50 nonner kan bo, et kontor og et hus til de ansatte. Et retrætested for kvinder fra hele verden; et tempel kommer først i sidste fase af byggeriet.

Nonnerne har indtil december 2001 boet i en separat bygning under Khamtrul Rinpoches kloster Khampa-

gar Monastery. Munkene havde imidlertid selv brug for lokalerne, og nonnerne blev bedt om at flytte. De fandt nogle meget usle huse, hvor det regnede ned igennem taget. Husene er nu blevet sat nødtørftigt i stand, så nonnerne kan bo der, indtil de forhåbentlig kan flytte ind i deres nye hjem engang i 2003.

De fleste nonner er mellem 15 og 21 år. De første syv unge piger kom fra Ladakh i januar 2000. De har alle gået i skole i deres respektive landsbyer i bjergene og kan lidt engelsk og tibetansk. Tenzin Palmo lægger stor vægt på, at de piger hun optager på sit nonnekloster har en grundlæggende skoleuddannelse. Hun siger, at

det er alt for svært for en, som aldrig har lært at lære, at begynde når hun er først er kommet op i årene. At blive optaget på et nonnekloster, som har som mål at uddanne yoginier, kræver også noget særligt af den enkelte. Der skal en helt speciel psyke til at kunne klare så lange perioder i re-træte. Nonnerne bliver derfor nøje udvalgt, både når de søger optagelse på klosteret og når de har taget den filosofiske uddannelse på klosteret og er parat til at gå i re-træte.

Nu er der i alt 25 nonner hos Tenzin Palmo. De har alle fået klippet deres lange sorte hår og taget den auberginefarvede nonnedragt på. De var meget generte og uden selvtillid da de

kom. Men nu går de med oprejst pande og er begyndt at få troen på, at de ikke behøver at blive genfødt som drenge for at blive oplyste.

Det er et stort projekt Tenzin Palmo har kastet sig ud i, og der mangler stadig de mest elementære ting for at få hverdagen til at fungere for de 25 nonner. Når de bliver spurgt, hvad de kunne ønske sig siger de varme støvler til den kolde vinter, meditationsmætter til de hårde gulve og en ko, så de kan være selvforsynende med mælk. Men mest af alt ønsker de sig deres eget kloster.

Ethvert bidrag vil blive modtaget med stor glæde.

Udenfor hulen tørrer Tenzin Palmo sine gennemblødte ejendele. Hulen var langt fra tæt. Bemærk størrelsen af meditationskassen.

En hule med udsigt ca. 4.400 meter over havets overflade. Men det meste af tiden var det en hvid mur af sne, som mødte øjet.

Gaver til Tenzin Palmos nonnekloster Donyu Gatsal Ling Nunnery and International Retreat Center kan indbetales til:

Dansk Selskab for Tibetansk Kultur
Ryesgade 90 A
2100 København Ø
tlf. 35 26 79 26
Giro: 9 67 08 90.
Husk at skrive »Tenzin Palmo« på giroblanketten.

Bidrag som oversiger kr. 500 pr. år er fradragsberettiget i følge ligningsloven paragraf 8A.
Dog kan der maksimalt fratrækkes 5.000 kr. pr. år.

www.tibethelp.dk info@tibethelp.dk

Tenzin Palmos lille køkkenhave, hvor hun dyrkede kålroer og kartofler (de eneste friske grøntsager, som hun fik på bjerget) og blomster.

Uddrag fra kapitel 8 *Hulen fra Vicki Mackenzies bog om Tenzin Palmo*
En hule i sneen* oversat af Gerd Have fra engelsk *A cave in the snow
Bogen udkommer snart på forlaget Klim og den vejledende pris er kr. 298

Hulen

Tenzin Palmo og hendes lille gruppe ledsagere indledte opstigningen af bjerget bag Tayul Gompa i den retning, hvor hulen ifølge deres oplysninger skulle ligge. De travede op og op ad en stejl skråning og lod menneskenes boliger langt bag sig. Højere og højere op kom de, hen over sødt lugtende græsser, der udbredte aromatiske dufte, når de strejfede dem på vej forbi over 300 meter oppe over Gompa, mens deres brystkasser var ved at sprænges af anstrengelsen og den tynde luft. Det var ikke et trek for folk med svage hjerter eller lunger. Vejen var faretruende stejl og lumsk. Der var ingen stier at følge, og faldet ved siden af dem var lodret. Forskellige steder gjordes vejen farligere af brede bræmmer løse stenmasser – sten i alle størrelser, som bjerget, der rejste sig over dem, ganske vanemæssigt rystede af sig, som om det var irriteret over deres nærvær. De skulle hen over dem for at finde hulen, men et fejltrin på de usikre sten indebar nærliggende dødsfare.

De fortsatte ufortrødent. Efter to timers klatring faldt de pludselig over den. Den faldt så godt sammen bjerget, lå så 'kamufleret', at de ikke havde nogen anelse om, at de var fremme, før de næsten var henne ved den. Det var ganske bestemt ikke den arketypiske hule, man kan drømme sig til eller se i en Hollywoodfilm. Ingen dyb hulning i en bjergside med en nydelig, rund indgang og et glat jordgulv, hvor man kunne finde et hyggeligt og trygt, om end primitivt levested. Det var mindre, langt mindre end det. Denne 'hule' var ikke andet end et udhæng over en naturskabt bjergafsats, hvor de tre af siderne stod åbne for elementerne. Der var et forrevent tag, man måtte bøje sig for at stå op under, en takket, skrånende bagvæg og på klippehylden udenfor et lodret fald ned i Lahouli-dalens stejle V. Hvis man skulle sige det pænt, var det et usikkert tilflugtssted. Og grimt sagt var det bare en bule i en sten. Det var også ufatteligt lille: et område på omkring tre meters bredde og to meters dybde. Det var et skab af en hule. Mindede nærmest om en enecelle.

Tenzin Palmo stod på den lille bjerghylde og så ud over landskabet. Udsigten var sensationel. Men hvordan kunne det være anderledes? Foran hende strakte en enorm bjergkæde sig i en 180° bue. Hun var næsten i øjenhøjde med tinderne. Lige nu var det sommer, så kun toppene var dækket af sne, men i den otte måneder lange vinter ville de ligge som en massiv, hvid mur, der ragede op imod den uberørte, uforurene, azurblå himmel foroven. Lyset var krystalklart og overgød alt med et flimrende lysskær i den glitrende klare luft. Der herskede dyb stilhed. Kun Bhagaflodens brusede, grågrønne vande nedenfor, vindens fløjten og undertiden lyden af en flaksende fuglevinge brød stilheden. Til højre for hende var der en lille enebærskov, der kunne give brændsel. Til venstre for hende, bare nogle hundrede meter borte, var der en lille strøm, som boblede frem mellem nogle sten, en livsnødvendig kilde til frisk, rent vand. Og bag hende var der endnu flere bjerge, som tårnede sig op over hende som skildvagter.

Tenzin Palmo sugede det hele til sig og var, trods klippefremspringets lillebitte omfang og udformning, øjeblikkelig solgt. »Jeg vidste det omgående. Det var stedet,« sagde hun. Det rummede alt, hun havde brug for. Her kom hun til at sidde som en ørn på Verdens Tag og ville helt afgjort ikke blive forstyrret af menneskenes kliprende og klaprende samfund. Hun ville få den absolutte stilhed, hun sådan længtes efter. Den stilhed, der var så afgørende for hendes indre søgen, for ligesom alle andre mediterende vidste hun, at det kun var i dyb stilhed, at det absoluttes stemme kunne høres. Hun kunne begrave sig inden for sin hules rammer og gennemføre sine åndelige øvelser uden at blive afbrudt. Hun kunne gå ud og se på bjergene og den endeløse himmel. Hun behøvede ikke at møde nogen. Ingen ville møde hende.

Med hjælp fra sine lahoulivenner ansatte hun arbejdere til at mure hulen til foran og i siderne med vægge, der blev gjort ekstra tykke for at holde den rasende kulde ude. Et lille område indenfor blev skilt fra som lagerrum til hendes fødevarer. Det var afgørende, men indskrænkede hendes beboelsesområde endnu mere til en lillebitte plet på knapt to gange to meter. Gulvet måtte også graves ud, så hun fik plads til at stå oprejst, og derefter blev det dækket af brændt ler med fliser ovenpå og så endelig endnu et lag brændt ler. De satte et vindue og en dør i, som Tshering Dorje insisterede på skulle åbnes indad – med en forståelse,

som skulle vise sig uvurderlig i det drama, der fulgte. Så klaskede de ler og kogødning på gulv og vægge. Derefter blev afsatsen udenfor nivelleret og gjort til en gårdsplads, hvor Tenzin Palmo kunne sidde og sole sig og nyde den betagende udsigt. Endelig opførte de en stenmur rundt om hulen for at holde vilde dyr på afstand og fastslå en grænse omkring hendes enemærker.

Tenzin Palmo flyttede sine møbler ind i hulen: en lille brændeovn (en arv fra de mähriske missionærer, som en gang havde søgt at omvende lahoulterne) med et skorstenør, der stak ud igennem formuren; en trækasse blev til et bord dækket af en blomstret dug; en spand. På væggene hængte hun billeder op af buddhistiske guddomme i deres forskellige former. En bekvem hulning i muren blev hendes boghylde til de dyrebare dharmatekster, omhyggeligt bundet ind i gult klæde for at holde sammen på de løse sider, da bogbinderkunsten aldrig var nået helt til Tibet. På en naturlig hylde anbragte hun sine ritualredskaber, dorjen og klokken.

Og så var der den mest usædvanlige genstand af alle – den traditionelle meditationskasse. Det var en firkantet træindretning, som målte 65 gange 65 centimeter og var hævet lidt over gulvet for at isolere den mediterende mod opstigende fugt. Det var dér, hun skulle tilbringe størstedelen af sit liv. I årenes løb udviklede hun en overordentlig tæt tilknytning til den: »Jeg elskede min meditationskasse. Jeg pakkede mig ind i min kappe og havde det helt og aldeles rart derinde, hvor jeg var beskyttet mod trækken,« erklærede hun begejstret.

Da det var overstået, var det gabende, takkede hul i bjerget blevet forvandlet til et kønt, lille hus med et buet stentag og så snurrigt, at det kunne være taget fra en eventyrbog. Det fik omgående ethvert klichébillede af livet i en hule til at gå i opløsning.

»Det var en rigtig pukka hule,« indrømmede Tenzin Palmo. »De mennesker, der så den, blev hver gang meget overraskede over, hvor pæn og hyggelig den var. Den var helt bestemt lille. Der var ikke noget dansegulv! Selv om jeg da udførte hathayoga derinde under min lange tilbagetrækning. Yoga var en pragtfuld modvægt til alt mit sidderi og hjalp også på mine problemer med ryggraden,« sagde hun i en henvisning til de rygvanskeligheder, der havde plaget hende siden fødslen. »Men hulen var så lille, at jeg var nødt

til at udføre de forskellige stillinger i forskellige dele af hulen, afhængigt af, hvor der var plads.«

Da hulen stod færdig, flyttede Tenzin Palmo ind og ledte sit usædvanlige liv. Hun var treogtredive år gammel. Og her skulle hun få sit hjem, til hun var femogfyrrer.

Hendes asketiske livsstil forstærkedes ved den fuldstændige mangel på enhver form for underholdning. Oppe i hulen havde hun intet fjernsyn, ingen radio, ingen musik, ingen romaner, faktisk ingen bøger om andet end religion. »Jeg savnede slet ingen form for 'luksus'. Mit liv i Dalhousie havde været en vidunderlig forberedelse. Jeg havde alt, jeg havde brug for,« sagde hun ved flere lejligheder.

Det nok mest radikale afsavn var mangelen på en seng. Det var ikke, fordi hulen var for lille; grunden var helt enkelt, at Tenzin Palmo ikke ville have en. Hun agtede at følge i alle alvorligt mediterendes fodspor og opøve sig selv til at klare sig uden søvn. Ifølge de vise var søvn ikke andet end et tragisk spild af dyrebare tid. Hvis vi hver dag tilbragte otte timer på at sove, blev det til en tredjedel af vores liv, som, hvis vi levede til de halvfjerds, ville beløbe sig til omkring fireogtyve års frivillig bevidstløshed, lød deres regnestykke. Tid, man kunne have tilbragt med at stræbe imod åndelig udvikling for at hjælpe alle levende væsener. I bevidsthed herom disciplinerede yogierne sig til at lade være med at falde i søvn og i stedet anvende de forfinede bevidsthedsniveauer, meditationen førte frem til, til at fremkalde både mental og fysisk friskhed. Der herskede enighed om, at en hules ro og ensomhed skabte de perfekte rammer for en sådan bedrift, for selv de bedste blandt dem ville have haft svært ved at tåle søvnløsheden, hvis de boede midt i en travl by. Men ved at sidde oppe natten igennem i deres afsondrede gemmesteder erkendte de, at ligegyldigt hvilke billeder, der dukkede op fra det ubevidste, om så i vågen, halvvågen eller sovende tilstand (hvis de kom til at døse ind), så var det intet andet end projektioner, 'det rene skin' fra deres egne sind. Det var, sagde de, en uvurderlig øvelse.

I praksis indebar det, at Tenzin Palmo i al den tid, hun opholdt sig i hulen, aldrig lå helt ned. I stedet sad hun om natten – hver eneste nat – rank i sin meditationskasse. »Tanken er den, at man skal sidde ned for at meditere. Det er godt for bevidstheden.« Det var, hvad hun havde at sige om den sag. »Hvis jeg virkelig følte behov for det, kunne

jeg krumme mig sammen inde i min meditationskasse eller smække benene ud over siden.«

Hun fulgte sit fastlagte mønster og sørgede for, at hun hvert år kunne møde Khamtrul Rinpoche for at få yderligere vejledning vedrørende sin tilbagetrækning. Og ved meget sjældne lejligheder tog hun væk nogle enkelte uger for at deltage i undervisning. Men jævnt hen var hun fuldstændig alene måneder igennem hvert år, når hun var sneet inde, og i de sidste tre år hverken så eller talte hun bogstaveligt taget med et menneske.

Enhver mere ængstelig eller usikker kvinde ville nok have mistet modet over for den mængde vilde dyr, der luskede rundt i nærheden af hendes hule eller endda trængte ind i den. Men Tenzin Palmo oplevede aldrig frygt for noget dyr, og til gengæld blev de heller aldrig bange for hende.

»Jeg kan godt lide dyr og føler respekt for dem, men jeg er ikke nogen Frans af Assissi,« sagde Tenzin Palmo bestemt. Ikke desto mindre førte hendes møder med dyrene omkring hulen tankerne meget klart hen på de legender, der berettes om den brunkuttede munk i hulen i Assissi.

Ligesom helgenen havde hun sine 'broderulve'.

Om natten kunne hun høre dem på taget over sit hoved, når de udstødte deres lange, klagende hyl. De strejfede omkring i bjergene for at søge føde, finde deres mage og hyle mod månen. Tenzin Palmo sad i sin hule og vidste, at de var meget tæt på, men rørte sig ikke en tomme.

»Jeg elsker ulve,« sagde hun blot. »I lang tid lyttede jeg til deres hyl, og det var vidunderligt. De morgener, det havde sneet, så jeg tit aftryk af deres poter omkring hulen, men jeg havde aldrig set dem selv. Men så en dag, da jeg sad ude på gårdspladsen og slikkede solskin, kom fem ulve forbi. De stod meget tæt ved hinanden, bare et par meter borte. De var smukke, hverken skabede eller afrakkede, som jeg havde forestillet mig. Jeg troede, at de nærmest måtte ligne sjakaler, men de var forfærdelig smukke med deres mærkelige, gule øjne og glatte, brune pels. De så ud til at være meget velfodrede, skønt himmelen måtte vide, hvad de kunne finde at leve af deroppe. De stod der bare og stirrede lige så fredsommeligt på mig. Jeg var så glad for at se dem. Jeg smilede tilbage og sendte dem masser af kærlighed. De blev stående et par minutter til og gik så videre,« berettede hun.

Trods alle de fysiske trængsler, Tenzin Palmo døjede

Her, nogle kilometer udenfor Tashi Jong, skal Dongyal Gatsal Ling nonnekloster opføres. Tenzin Palmo har skaffet penge til indkøb af jorden og til de første bygninger. De første 25 nonner regner med at kunne flytte ind engang i 2003.

med, andres mistro og fordommene omkring det, at hun som kvinde ville gennemføre en sådan bedrift, var sandheden dog stadig den, at hun var sublimt lykkelig i sin hule.

»Jeg ønskede mig ikke noget som helst andet sted hen, ønskede ikke at foretage mig noget som helst andet. En gang imellem stod jeg i kanten af min gårdsplads, mens jeg så ud over bjergene og tænkte: 'Hvis du kunne være hvilket som helst sted i verden, hvor ville så da helst opholde dig?' Og der var intet andet sted. Det var dybt tilfredsstillende for mig at opholde mig i hulen. Alle betingelser for religionsudøvelse var til stede. Det var en enestående mulighed, og jeg var meget, meget taknemmelig.«

Veien til frihed

Jan Wilhelmsen har været i Kathmandu og fortæller her om sit møde med en nomadefamilie fra Østtibet. Takket være en lille sølvæske med bønner og en flugtrute tegnet med rød kuglepen er det lykkedes dem at flygte hen over Himalayabjergene.

Tekst og foto: Jan Wilhelmsen

Stemningen er lidt trykket, og de sidder afventende. Den lille hyrde- og nomadefamilie fra Østtibet sidder tæt sammen, og deres øjne flakker uroligt. Familien består af en familiefader, der er blevet behandlet for frostsår på stedets hospital og som nu sidder med sin største søn på skødet, og sin unge, smukke kone, der sidder med deres mindste søn i armene.

Stedet er Tibetan Reception Centre lidt uden for Kathmandu i Nepal, og det er sommer år 2000.

Den kvindelige, danske journalist og udenrigskorrespondent for bl.a. et stort, kendt dagblad sidder foroverbøjet med brillerne langt ude på næsen og noterer flittigt på sin blok. Af og til løfter hun hovedet og ser stift på familien hen over brillekanten og

stiller sine direkte og konkrete og – til tider – skrappe og måske lidt ufølsomme spørgsmål. Spørgsmål, der kun er på jagt efter fakta uden følelsesmæssig værdi eller indhold. Jeg får lidt ondt af dem og bliver påvirket af situationen.

Stedets sygeplejerske, et meget sødt, varmt og forstående menneske, fungerer som tolk og oversætter de stillede spørgsmål og afgivne svar på og til henholdsvis engelsk og tibetansk. Forældrene virker lidt forbeholdne over for os, ja, måske endda lidt nervøse, da de jo ikke ved, hvem vi er, og hvad vi vil. Måske tror de, at vi er en del af en modtagelses- og bedømmelsesprocedure, som skal vurdere deres muligheder for at få lov til at blive eller måske blive sendt tilbage – eller sendt videre til H. H. Dalai

En lama, har tegnet dette kort med rød kuglepen, så den lille tibetanske familie kunne finde den rette rute hen over Himalyabjergene. Der er både tegnet floder, broer og træer. De var på flugt i 4 måneder, inden de nåede den nepalesiske grænse.

Lama i Nordindien, hvad de stærkt ønsker og håber på.

Forældrenes usikkerhed er måske det, der får børnene til at blive lidt urolige og umedgørlige. Jeg pjatter lidt med dem for at signalere, at alt er okay og i orden, men de ser blot på mig med store, undrende og forskrækkede øjne. Jeg giver mig derfor til at tegne kokospalmer, hvorunder der står store elefanter, og vand med farlige krokodiller i på små lapper papir! Dét bløder op på stemningen. Det samme gør mine pebermyntepastiller! For at berolige dem beder jeg sygeplejersken om at fortælle dem, hvem vi er, og hvorfra vi kommer, og hvad vi vil dem. De begynder at slappe af, og børnene begynder at lege og more sig over mine elefanter og krokodiller, som nu får følgeskab af store, ga-

bende flodheste med skæve tænder. Nu griner de. Måske skulle jeg i stedet tegne den danske tegneserie- og TV-figur Hugo, kendt fra TV2 og nu kendt over hele jorden, da den mindste dreng bærer en kasket med Hugo-figur og navn på sit hovede.

Forældrene slapper nu endnu mere af, og imedens jeg flittigt fotograferer dem, fortæller de deres flugthistorie.

De fortæller, at manden er 28 år gammel, og konen er 20 år. Efter lidt snak om almindelig aldersforvirring og måden at tælle fødselsdage på konstaterer vi, at børnene kun kan være tre og fire år gamle – ca! – og ikke seks og fire år, som forældrene har oplyst! Forældrene fortæller videre, at de er flygtet fra Østtibet, hvor de levede som hyrder og nomader, og at kineserne havde tvunget dem til at

passe deres kinesiske dyr. De var blevet dårligt behandlet, og desuden levede de under meget kummerlige forhold, så de havde forsøgt at flygte én gang tidligere. Kineserne havde skudt efter dem under flugten, dog uden at ramme dem, men i sidste ende var de blevet fanget og stoppet i deres flugtforsøg.

I en tid havde de nærmest levet som kinesernes fanger og var stadig tvunget til at passe deres dyr. På et tidspunkt havde de søgt om at få pas, så de legalt kunne rejse ud af landet, men det var blevet afslået. I en tid gik de derfor og planlagde en ny flugt. Under en pilgrimsrejse til det hellige bjerg Mt. Kailash i det sydvestlige Tibet ville de flygte via Nepal for at komme ned til H.H. Dalai Lama i Nordindien. Denne gang havde konen

Den lille dreng har fået forfrysninger i ansigtet, men i forhold til mange andre flygtninge, som får amputeret hænder og fødder, er han sluppet heldigt fra turen.

get heldige, mente de taknemmeligt og glædede sig nu til mødet med H.H. Dalai Lama. Desuden glædede de sig over, at deres børn nu kunne komme i skole og blive undervist på tibetansk og senere få en uddannelse, som ingen af dem selv havde. Dét var faktisk hovedgrunden til deres flugt. Skolerne i Tibet var alt for dyre for tibetanere, og desuden foregik undervisningen på kinesisk.

Konens lykkeamuletter og sølv-æskens indhold havde desuden velsignet dem med en klog lama, som de mødte i de uvejsomme Himalayabjerge. Lamaen, fortæller manden glædestrålende videre, var så venlig at tegne et kort over flugtruten til Nepal, hvor der var indtegnet både floder og broer og træer o.a. fra den rute, som de skulle følge på deres vej mod friheden.

Nu åbner manden sin højre hånd og folder med stor forsigtighed det lille stykke papir ud, så vi med egne øjne kan se lamaens kort. Det er tegnet med rød kuglepen. På mandens højtidelige ansigtsudtryk og kropssprog kan vi læse, at han godt er klar over, hvilken betydning det lille stykke papir har haft – og vil få – for ham og hans families fremtidige liv.

Manden fortæller glad videre, at ude ved træet ved floden viste der sig ikke blot én, men hele to regnbuer, og dét betyder dobbelt lykke, så guderne var med dem hele vejen og beskyttede dem hele tiden.

flettet beskyttende lykkeamuletter, som de alle skulle have om halsen! Så kunne kineserne skyde efter dem, uden at kuglerne ville kunne ramme dem og gøre dem ondt!

Desuden bar manden i en flettet snor tværs over brystet en smuk, lille sølvvæske, der var fuld af beskyttende bønnetekster, små lykkesten og flere Dalai Lama-fotos, som det jo ellers er forbudt

at
være i
besiddelse af.

Midt i deres beretning klapper manden nu glad og smilende på sin lille dyrebare æske med sin venstre hånd og siger stolt, at vi jo kan se, at den virkede – og vi giver ham ret! Samtidigt knuger hans højre hånd stramt om et lille, sammenfoldet stykke papir!

Flugten havde været i fire måneder og havde både været meget anstrengende og meget farlig især pga. deres to små børn. Men de havde været me-

På Reception Center i Kathmandu, bliver alle de nyankomne flygtninge modtaget af et professionelt team, som sørger for at de får en helbredsundersøgelse, får nyt tøj og varm mad. De hjælper dem senere videre til Nepal.

Det er den eneste gang, jeg ser den lille hyrdefamilie, som gjorde et stort indtryk på mig. Senere besøger jeg igen Tibetan Reception Centre for bl.a. at give dem nogle af de fotos, som jeg har taget af dem. Desværre er familien hurtigt blevet sendt videre til Indien, da tibetanske flygtninge i Nepal er noget af en varm kartoffel, som hurtig ekspederes videre for ikke at skabe for store politiske besværligheder.

Jeg tænker tit på dem, og når jeg ser dem på fotos, håber jeg af hele mit hjerte, at guderne stadig beskytter dem og giver dem et liv fuld af lykke og glæde i den frihed de søgte.

Nyt fra Tibet-Hjælp

Ved Anne-Sophie Bernstorff

Sponsorbidrag og gaver

Vi har sendt 296.853 kr. ud til sponsorstøtte for 423 børn og unge tibetanske flygtninge under uddannelse. Da Tibet-Hjælp nu har eksisteret i 12 år, er der mange børn som er blevet færdig med deres uddannelse og derfor ikke længere har brug for sponsorstøtte. Det har været dejligt at følge disse børn, og vi ønsker dem al mulig lykke i den nye fase i deres liv. Tak for denne støtte, som har givet disse børn mulighed for at få en god uddannelse.

TNFA -Tibetan National Football Association

Igennem vores sponsoraftale med Hummel som sælger »Tibet« sports-tøj kommer der løbende procenter af salget ind til TNFA. Michael Nybrandt, som lige er taget til Indien for at diskutere TNFA's fremtid med tibetanerne, har derfor en check med på over 50.000 kr. Hummel har lige lanceret en ny kollektion Tibet-tøj, som nu skulle være i butikkerne. De sætter på denne måde fokus på Tibet, samtidig med at der flyder kontanter til et godt projekt. Disse penge er med til at sikre, at der kan blive etableret fod-

boldklubber i Indien og Nepal og at fodboldkampen i Danmark ikke bare var et stort show, men også en motor for Tibetan National Football Association.

Den Internationale Højskole

Tashi Dolma fra Norbulingka ungdomsklub i Kathmandu, Passang Lhamo fra den tibetanske skole i Shilong og Sangpo Rinzin fra den tibetanske skole i Paonta Sahib kom til Højskolen i Helsingør i midten af januar. De har nu været der en hel termin og er faldet godt til. Det er også et noget yngre hold end tidligere. Vi har haft en længere diskussion med Department of Education i Dharamsala, som står for udvælgelsen af elever til skolen. Deres holdning var, at det skulle være rektorer, som i gennem mange års tjeneste havde arbejdet for Department of Education, som skulle tilbydes dette ophold, som en anerkendelse af deres store indsats. Vi mente, at for at dette uddannelsesophold, som fokuserer på demokrati, skulle have nogen varig effekt, var det afgørende, at det var yngre mennesker som deltog. Desuden er det meget nemmere for yngre mennesker at inte-

grere sig på en højskole og få internationale venner for livet.

Department of Education har nu lovet fremover at sende elever på under 35 år, og det er alle tilfredse med.

Demokratifonden

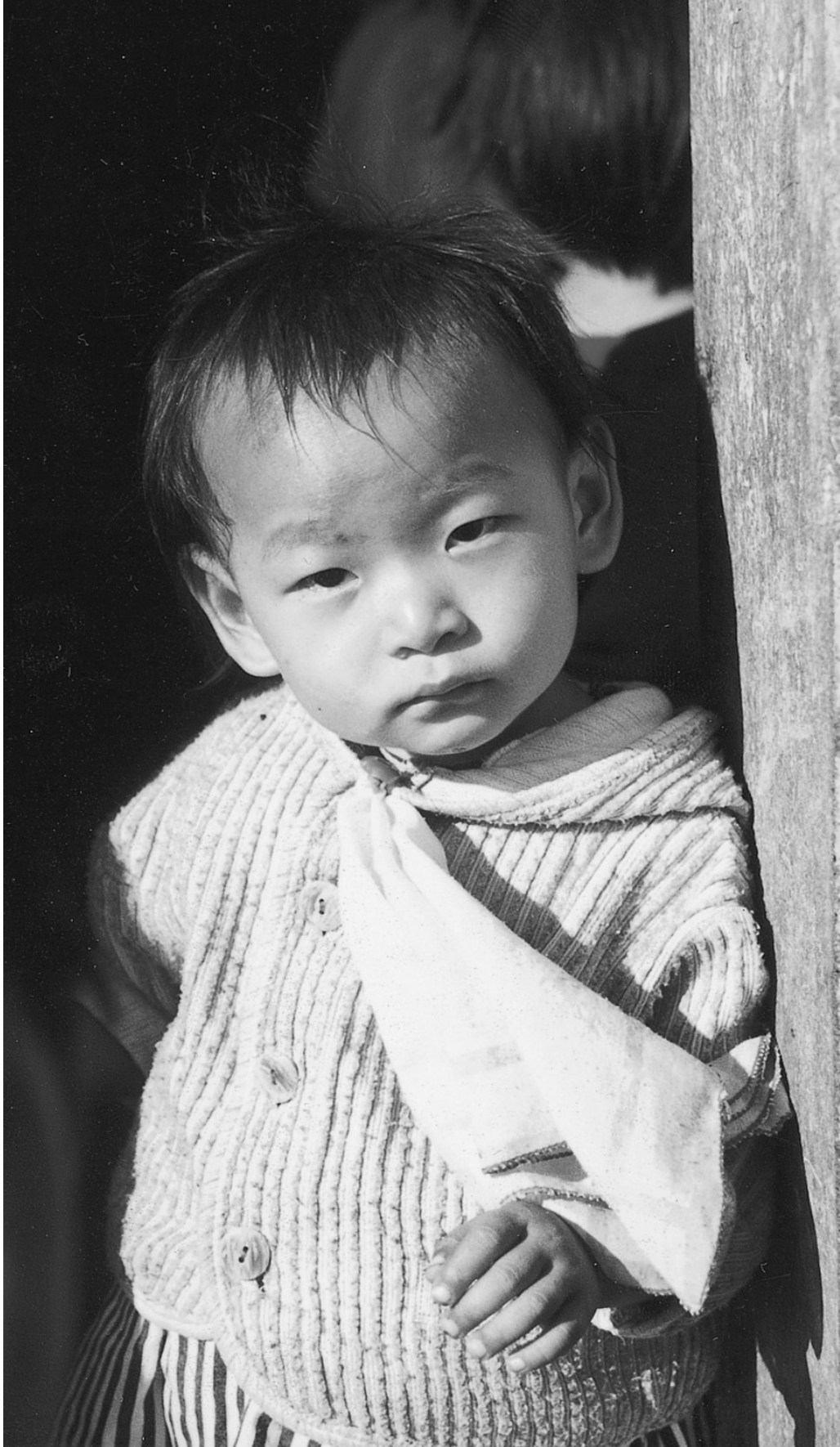
Desværre er der stor usikkerhed omkring næste års tibetanske elever. Demokratifondens midler er blevet skåret drastisk ned af den nye regering. Hvordan fonden vil prioritere brugen af de resterende midler står stadig uvist hen.

Små munkedrenge i Gomangskolen

På den lille munkeskole i Mundgod, en tibetansk bosættelse i Sydindien, har Tibet-Hjælp valgt at fortsætte med at støtte skolen ved at betale lønninger til tre lærere i et år til.

Der kommer stadig nye drenge til klosteret. De er flygtet over Himalayabjergene med drømmen om at blive munke. De er ofte ikke mere end 10 år og har fået meget lidt formel undervisning i Tibet, hvis de overhovedet har fået nogen. En af de små drenge var blevet hentet af en rein-karneret lama fra Gomang-klosteret.

Han havde sneget sig tilbage ind i Tibet, og da han endelig nåede sin landsby, turde han ikke sove nogen steder mere end en nat ad gangen, af skræk for at kineserne skulle få nys om, at han var i byen. Lamaen kendte drengens forældre godt, og de bad ham om, at tage drengen med tilbage til Indien. Drengen sagde, at han selv havde valgt at tage med. Da en af disse drenge blev spurgt om, hvad han savnede mest, sagde han at ride i fuld galop hen over sletten. Det er et stort skift for sådan en lille dreng at flytte fra et nomadetelt i Tibet til et kloster med tusindvis af munke i Sydindien. Men de ser ud til at trives godt. De har alle en ældre munk, som passer specielt på dem. Det er ofte en, som de på en eller anden måde har en relation til. Den ældre munk har ansvaret for 3-4 drenge og de deler et par værelser i klosteret. Han er en slags far for dem og skal hjælpe og støtte dem. De har et fuldt program med skolegang og deltagelse i klosterets ritualer. De er ivrige efter at lære i skolen og må være enhver dansk lærers drøm.

Denne lille dreng skal snart i børnehaveklasse, hvor han først skal at lære at skrive det tibetanske alfabet. Senere skal han i gang med både det engelske og det nepalesiske alfabet.

Hjælp tibetanerne

*Du kan støtte ved at give et
bidrag eller blive sponsor for
et tibetansk flygtningebarn
for 150 kr. pr. måned.
Ring eller skriv til os
for flere informationer.*

*Dansk Selskab for Tibetansk Kultur
Tibet-Hjælp
Ryesgade 90 A
2100 København Ø
Tlf. 35 26 79 26
info@tibethelp.dk
Giro 9 67 08 90*

*Læs mere på
www.tibethelp.dk*

Kontingent

Kontingentforhøjelse for 2003

Som allerede varslet i vores referat af generalforsamlingen for 2000, sætter vi nu efter mange overvejelser vores kontingent op gældende for år 2003. Vi håber, at I fortsat vil støtte vores arbejde for tibetanerne og gøre det muligt for os at fortsætte vores arbejde med at informere om tibetansk kultur og at støtte tibetanerne både i Tibet og i eksil.

Betal dit kontingent for 2002 nu

Vi har indhæftet vores girokort i dette blad, så hvis du ikke allerede har gjort det, kan du indbetale dit kontingent for 2002 nu. Skriv venligst dit navn og adresse ud for »kontingent

Medlemskontingent for år	2002	2003
For en enkeltperson	150 kr.	200 kr.
For 2 personer som bor på samme adresse	200 kr.	250 kr.
For 1 enkelt sponsor	75 kr.	100 kr.
For 2 sponsorer som bor på samme adresse	125 kr.	150 kr.
Studerende og pensionister		125 kr.

årligt« på girokortet. Dit medlemsnummer står på bagsiden af dette blad. Skriv samtidig tydeligt dit navn og adresse på giroblanketten. Hvis du allerede har betalt for dette år skal du selvfølgelig ikke foretage dig noget.

01485 KHC
NIELS NIELSEN
BYGADE 24, 3. TH
2650 HVIDOVRE

255

000

MEDLEMSNUMMER

Hjælp os med at hjælpe tibetanerne

– bliv frivillig i Dansk Selskab for Tibetansk Kultur

En række personer arbejder som frivillige i Dansk Selskab for Tibetansk Kultur (DSTK) og Tibet-Hjælp som er DSTK's underafdeling. Det er interessen for den tibetanske kultur, lyst og vilje til at yde et meningsfuldt stykke arbejde, som driver værket. Vi synes selv at vi laver nogle spændende projekter og aktiviteter, og at vi har et godt samarbejde. Mange frivillige har påtaget sig specifikke arbejdsopgaver, og arbejdsindsatsens størrelse afhænger af opgavens omfang og af den tid hver frivillig kan afsætte.

I øjeblikket har vi to væsentlige opgaver, som mangler at blive dækket. Grunden til dette er, at selskabets nuværende leder Anne-Sophie Bernstorff ønsker at nedtrappe sin arbejdsindsats, og at vor hidtidige regnskabsfører, Keld Tejnbo, døde i marts.

Kunne du tænke dig at gå ind i en af de følgende opgaver?

Regnskabsfører

- Du skal påtage dig ansvaret for vores regnskab
- Vi arbejder med Concorde
- Det kræver ca. 3 timer om ugen, og du kan udføre arbejdet, når som helst det passer dig
- Du skal selvfølgelig have sans for tal og helst have lavet et regnskab før. Men hvis ikke, kan vi tilbyde at sende dig på et regnskabskursus en uge.

Sekretariatsleder

Hovedopgaven bliver at være koordinator samt passe vores kontor to gange om ugen.

Så det kræver

- ordenssans, overblik og samarbejdsevne
- et godt mundtligt og skriftligt engelsk
- edb kendskab på brugerniveau
- ca. 6 timer om ugen

For begge opgaver gælder det, at du i en indkøringsperiode vil få den nødvendige støtte og oplæring.

Vi glæder os til at høre fra dig:

Dansk Selskab for Tibetansk Kultur

Ryesgade 90 A

2100 København Ø

e-mail: info@tibethelp.dk

Nekrolog

Keld Tejnbo

For omtrent fire år siden bankede Keld på døren til selskabet. Har I brug for hjælp spurgte han. Fem minutter senere sad han med vores regnskab, som absolut manglede en kærlig og kompetent hånd. Det varede ikke længe inden han havde fuldstændig styr på økonomien. I 2000 blev han medlem af selskabets bestyrelse.

Keld var en meget privat og beskeden person, så det tog tid at lære ham at kende og opdage alle hans talenter. Han havde tilbragt mange af sine arbejdsår i Grønland, hvor han udnyttede sin fritid i fulde drag. Han havde ti slædehunde i sin baghave og grønlænderne tog ham med ud på isen og lærte ham alt om hunde og slæder. Om sommeren red han på sine islandske heste ud i den storslåede natur. Han kom som en god ven i mange grønlandske hjem og så børnene vokse op.

Da han kom på førtidspension tog han straks til Nepal for at arbejde som frivillig i et træplantningsprojekt for Mellemfolkeligt Samvirke. Her mødte han tibetanerne, og jeg er sikker på, at han må være blevet meget forbavset over at finde mennesker dér, som lignede grønlænderne så meget. Det varede heller ikke længe før han blev dybt optaget af tibetanernes sag, og han fik hurtigt mange af dem som venner.

Det var dette møde med tibetanerne i Nepal, som fik ham til at bruge megen af sin tid på at hjælpe og støtte dem. Han rejste meget for Tibet-Hjælp i både Indien og Nepal og besøgte vores samarbejdspartnere dér, og besøgte vores igangværende projekter. Når han kom hjem, skrev han artikler til vores blad, så alle sponsorer og medlemmer kunne få et førstehåndsindtryk af hans rejse.

Keld har gjort et meget stort arbejde for tibetanerne og besluttede længe inden sin død at testamentere alle sine penge til Tibet-Hjælp.

Keld, der kun nåede at blive 65 år, døde den 19. marts 2002.

Vi vil savne ham meget.

Anne-Sophie Bernstorff

H. H. Dalai Lama i Danmark 2003

H. H. Dalai Lama giver for første gang i Danmark et fem dages intensivt kursus med titlen: The Six Paramitas – Leading to Ultimate Liberation

Der kræves ingen specielle forkundskaber for at deltage. Alle er velkomne.

H. H. Dalai Lama er verdenskendt og højt respekteret for sin indsats for global ansvarlighed og ikke-vold. Han modtog på den baggrund Nobels Fredspris i 1989.

H. H. Dalai Lama er den politiske og religiøse leder af Tibet, men har siden landet blev besat af Kina i 1959 levet i eksil i Dharamsala i Nordindien fulgt af over 100.000 flygtninge fra Tibet. I Indien tog H. H. Dalai Lama initiativ til grundlæggelsen af Den Tibetanske Eksilregering, som fungerer efter demokratiske grundprincipper.

H. H. Dalai Lama og det tibetanske folk arbejder utrætteligt for at bevare deres kultur og religion, og der gøres et stort arbejde for at give de tibetanske børn en god uddannelse i eksil og for at sikre ældre og svagelige en værdig tilværelse.

Dette væsentlige arbejde støttes af Tibet Charity og mange andre organisationer verden over.

H. H. Dalai Lama har i årevis rejst verden rundt, og har også flere gange været i Danmark. Det er første gang, at Hans Hellighed giver et intensivt kursus her i landet.

Det er en stor ære og glæde for Tibet Charity at være vært for H. H. Dalai Lama og arrangør af dette enestående arrangement.

Kursusindhold

De Seks Paramitaer er en grundlæggende buddhistisk praksis i vejen til at opnå en dybere livskvalitet og ægte livsglæde gennem ubetinget kærlighed til og medfølelse for andre.

Det er en vej til at overvinde illusionernes bindinger, så sindet frigøres fra selvished og disharmoniske følelser.

Belæringerne herom er baseret på de seks dyder: gavmildhed, etik, tålmodighed, flid koncentration og visdom. Når disse dyder efterleves, resulterer det i indre rigdom, fred, værdighed, kontinuitet, forøget visdom og frihed.

Kur sus forløb

Kurset varer dagligt fra kl. 9.30-16.15 i fem dage. Midt på dagen er der 2 timers frokostpause (forplejning er ikke inkl. i prisen).

H. H. Dalai Lama underviser dagligt i 2 x 2 timer og leder hver dag en kort meditation. Derudover vil tibetanske munke fra Drepung Loseling Klos-

teret indlede og afslutte hver kursusdag med traditionel tibetansk buddhistisk chanting.

Sprog

Der vil være både engelsk og dansk tolkning af H. H. Dalai Lama's belæring.

Tid og sted

Tid: Torsdag den 5. til mandag den 9. juni 2003 (Grundlovsdag og Pinsen).

Alle fem dage fra kl. 9.30-16.15

Sted: Falconersalen, Frederiksberg Allé 9, Frederiksberg.

Billetter

Billetter kan købes gennem BilletNet på danske posthuse.

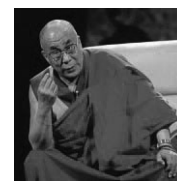
Billetter kan bestilles på tlf. 70 15 65 65 og på www.billetnet.dk.

Billetsalget starter 15. april 2002.

Deltagelse i alle 5 kursusdage med H.H. Dalai Lama, samt Sacred Music Sacred Dance for World Healing opført af munke fra Drepung Loseling Klosteret, koster ialt 2000 - 3500 kr. BilletNet tillægger et gebyr på 17 kr. pr. billet.

Da der er tale om et sammenhængende kursusforløb, sælges der ikke billetter til enkelte dage.

Arrangør: Tibet Charity

MUSEET FOR SAMTIDSKUNST

EN UDSILLING I HUSARSTALDEN AF MICHAEL H. KIRKEGAARD

www.exile-5pointzone.dk

Åbent tirsdag til fredag kl. 11-17, lørdag og søndag kl. 12-16

Udstillingsperiode 4. maj til 4. august 2002

Stændertorvet 3D, DK-Roskilde, tlf. 46 36 88 74

www.samtidskunst.dk

Nytænkning af tibetansk

En moderne tibetaner-som er kosmopolit og studerende, funderer her over tibetanernes nye udfordringer, og hvordan det står til med den tibetanske identitet i eksil.

Af Losang C. Rabgey

Oversat fra engelsk af Bettina Eriksen

Fotos af tibetanere i eksil: Sisse Jørgensen

Fotos af tibetanere i Tibet: Leif

I en tibetansk flygtningelejr i Sydindiens landdistrikt kørte vi i noget der mindede om en kort evighed forbi spredte grupper af lerstens hytter dækket med teglsten af brændt ler og vidtstrakte strækninger med ryddet landbrugsland, der var klar til plantning. Ved vejsiden groede vilde blomster, røde, orange og gule i mangfoldighed. Til sidst drejede vi af og kørte hurtigt forbi en ældre kvinde i en tyk, sort chuba (tibetansk dragt), som stod fredeligt under et banantræ. Selv om jeg kun fik et hurtigt glimt af hende, er jeg sikker på, at jeg aldrig vil glemme det syn. Jeg havde aldrig før set en tibetaner i et tropisk miljø.

Scenen var perfekt. Hvor skurrende var dette billede af en ældre højlandskvinde, der står i sin tungt uldne kjole i den barske hede på Indiens sletter? I det øjeblik begyndte jeg at slippe et tidligere behov for at kende den »rigtige« fortid, for at kende én sandhed. Jeg begyndte at skifte fokus til dialektikken i vores folks strategier, tilpasninger og kreativitet. Jeg begyndte på en måde at søge mere efter sjælen i folket end den størknede historiske linie.

Den tibetanske identitet, som jeg så ivrigt søgte at vurdere omfanget af, havde lige ramt mig på et øjeblik.

I Tibet har de unges klædedragt ligesom andre steder i verden ændret sig meget, men de ældre har også taget nye ting til sig såsom solbriller og joggingsko.

identitet

Langt væk og under Tibets græsgange og højdedrag, var det dér i en stolt gammel kvindes fredelige øjeblik under skyggen af et banantræ. Et stykke til puslespillet. Mine egne spekulationer om adskilte identiteter forsvandt ikke, men de landede på jorden. Stykkerne passede sammen – vores historie havde vendt et blad i et helt nyt kapitel, ladet med udfordring, fare og håb. Og meget af historien er stadig i hænderne på os.

Tibetanere, uden for Tibet

Det er ikke muligt på nogle få sider fuldt ud at beskrive de enorme skift,

som tibetanere, der lever uden for Tibet, har oplevet i de over 40 års eksil. I den tid har vi villigt, og nogle gange ret uvilligt, åbnet vores øjne for den overflod af mennesker, spørgsmål og måder at leve på.

Hvad gør os til tibetanere, der lever uden for Tibet, og ikke simpelthen til et folk i eksil? Til dels, vil jeg fremføre, selve vores mangfoldighed. Vi var utvivlsomt et folk med store forskelle før 1949. På størrelse med Vesteuropa resulterede Tibets besværlige terræn på højsletten i en nation med vidt forskellige dialekter og vaner, før invasionen. Men vores nuvæ-

I eksil har tibetanerne oprettet mange vuggestuer, så de voksne kan passe deres arbejde.

De tibetanske skolebørn har lige været til morgenbøn og glæder sig over en enkelt afbrydelse.

rende variation af talte sprog, byer vi bor i, erhvervsvalg og tænkte ideer er ikke set før i vores 2.000 år gamle historie.

I det første korte årti i Indien, var vi virkelig flygtninge i eksil. Bogstaveligt talt rykket op med rode og flyttet over natten ind i en ny verden, den forkerte placering blev stærkest følt af de voksne i den generation. Min generation, dem i tyverne og trediverne, står som en gruppe med deres stærke, brede og chubaklædte skuldre.

Forandringer

En af de fundamentale lærer i de buddhistiske centre omkring mit-hakpa er – ikke varighed eller forandringer. Efter århundreders studier af dette, og efter i stor skala at have fortrængt det i vores ikke-religiøse verden, er forandringer den ene konstante ting i det tibetanske samfund, både indeni og udenfor Tibet.

Man er vel ret sej, når man er 5 år gammel og har lånt sin fars solbriller.

Som svar på mange former for politiske kræfter, har vi ændret vores sociale orden, regeringsmæssige strukturer, forholdet imellem kønnene og selv vores talte sprog. Almindelige tibetanere fra alle hjørner af Tibet har aldrig haft så meget direkte kontakt med hinanden. Eksil-blanding af tibetansk, hindi og engelsk er noget, jeg ynder at kalde »Thinglish:« utraditionelt, men det virker. Dette er nøglen til tibetansk overlevelse udenfor landet af sne – vi bruger, hvad der er rundt om os og kombinerer det med, hvad vi behøver og kender for at definere et rum, der kun er vores. I dag er der mange tibetanske identiteter, der eksisterer sammen, men alle er for-

skellige. Vi kan lappe hullerne mellem disse forskelligheder, vi kan kun vinde med den styrke af forskellig viden, erfaring og livssyn.

Min historie

Min egen historie er helt igennem en historie om en tibetaner, der lever uden for Tibet: Mine forældre flygtede fra Tibet, jeg blev født i Indien, jeg voksede op i Canada og blev uddannet i England. Hvad har dette patchwork fra fortiden lært mig? Jeg bliver forbløffet igen og igen, over hvor meget tibetanere er nødt til at absorbere og indrette sig efter, og hvor hurtigt og effektivt vi har gjort det på kun få årtier. Tibet før den ki-

nesiske invasion findes ikke mere. Der er en ny sol, der oplyser vore dage, ikke længere en sol alene for Tibet, men én der når alle de forskellige steder, vi nu kalder hjem – Indien, Nepal, Burma, Brasilien, Syd Afrika, Prag, Holland, Japan, USA, Canada, Taiwan, Australien, Schweiz, selv Peking og Chengdu. Listen fortsætter. Vore kære er spredt rundt i hele verden, og gør vores samfund til en by i en global skala.

At vokse op i Ontario, Canada, præsenterede afgjort udfordringer i 1970'erne, da tolerance for forskelligheder ikke var udbredt accepteret. Det var en kamp at opretholde en fornemmelse af identitet, der kunne bru-

Denne tibetaner går med en hat, som ligner den Brad Pitt gik med i filmen »7 år i Tibet«. Mange kritiserede filmen for at være for overfladisk og hollywoodsk og refererede bl.a. til den hat »Heinrich Harrer« var blevet i ført! Men den slags havde tibetanerne længe brugt til at beskytte sig mod de stærke solstråler.

Dette foto er taget i Tibet, men kunne ligeså godt være taget i eksil.

ges i to verdener, én der omspændte os og én der var placeret på den modsatte side af verden. Det var en kamp at konkurrere med en herskere af jævnaldrende, som havde den kulturelle og økonomiske kapital bag dem, til brug for succes.

Men ligesom immigranter alle steder, er der en vilje til at bevæge sig ud over de arbejdsmands-grænser, der er. Uddannelse har været en vital vej for den nye generation. Unge kvinder og mænd bliver opfordret af forældre til at lære. Mens vores forældre, som er fabriksarbejdere, viceværter og fast-food kokke stående bag os, er vi nu advokater, arkitekter, bankfolk, læger, professorer og forfattere. I mit til-

fælde lagde mine forældre klart vægt på nødvendigheden af at balancere uafhængigheden med et arbejde, der påvirker samfundet positivt.

Udfordringer

For hver ny gruppe af tibetanere, som ankommer til Indien eller vesten, rejser hurtigt spørgsmål, så snart de står på egne fødder økonomisk – hvad betyder det at være tibetaner nu? Hvad er min forbindelse til mit hjemland og min kultur? Hvad er mit ansvar? Hvad er mine glæder og privilegier? Hvordan vil mine børn identificere sig som tibetanere? Hvor meget vil det betyde for dem?

Som en tibetaner, der lever uden for Tibet, kan jeg bevidne det faktum,

En ung tibetaner med sin søn.

at de fleste unge tibetanere på et eller andet tidspunkt udvikler et stærkt ønske om at forbinde sig med sin kulturelle arv. En af de mest værdifulde gaver mine forældre har givet min

søster, bror og mig er sproget. Gennem vores modersmål har de sat os i stand til at vælge hvordan og hvornår vi ønsker at udforske tibetansk kultur. Selvfølgelig kan meget forstås gennem andre sprog. Men meget af kulturen kan føles, når man snakker med vidensbærere. Derfor ligger udfordringen for nuværende og fremtidige forældre i på en eller anden måde at sikre, at kommende generationer taler dette gamle sprog.

Et andet spørgsmål som ofte stilles af tibetanere, der lever uden for Tibet, er, om vi ville rejse tilbage til et »frit« Tibet. Hver person har, selvfølgelig, hans eller hendes egen ræsonnement og svar. Men i stedet for at fokusere

på dette svar, skal vi måske ændre det til et mere relevant spørgsmål. Vi er kun omkring 140.000, der lever uden for Tibet. Der er mange millioner, der lever i Tibet. En afgørende udfordring, som vi kollektivt må se i øjnene nu er: med vores hårdt tilkæmpede erfaring og viden udefra, hvad kan vi tilbyde, og hvad kan vi gøre for vores brødre og søstre i Tibet? Hvad kan vi gøre for vores søstre og brødre i denne skrumpende globale landsby?

Dette flotte hårsmykke, ser man ikke længere til hverdag i eksil.

Losang C. Rabgey er Ph.d. kandidat på the School of Oriental and African Studies, University of London, England, hvor hun har specialiseret sig i kønnes antropologi og Tibetans diaspora. Hendes arbejdsområde har fokuseret på orale livshistorier af Tibetanske kvinder i Indien og i Vesten.

Efter hendes forældre flygtede fra Tibet i 1959, blev Losang født i en flygtningelejr i Nordindien. Hendes familie emigrerede hurtigt til Canada, og startede sidst i 1970'erne the Potala Tibetan Performance Arts group. I 1987 rejste Losang med sin familie til Tibet og hendes faders landsby i Kham.

Støt en tibetansk munk eller nonne

– og dermed den tibetanske kultur for 100 kr. pr. måned

En stor del af de mange tusinde tibetanere, som stadig flygter fra den kinesiske undertrykkelse i Tibet hvert år, er munke og nonner. Mange af dem er blevet smidt ud af deres klostre, fordi de ikke vil fornægte Dalai Lama. Andre har været udsat for tortur i de kinesiske fængsler. De ankommer til grænsen med håbet om at kunne få lov til at studere i et tibetansk kloster i eksil. Hjælp dem med at få dette håb opfyldt.

Dansk Selskab for Tibetansk Kultur • Tibet-Hjælp

Ryesgade 90 A • 2100 København Ø • Telefon 35 26 79 26 • Giro 9 67 08 90

e-mail: dstk@tibethelp.dk • www.tibethelp.dk